

Српски племић одбранио Свету гору од опсаде

Архиепископ Данило Други, заборављени великан српске историје, пре седам векова био је командант битке за наш Хиландар против Каталана, најокрутније најамничке трупе тога доба. Спречио уништење православља.

ПРЕ седам векова, необични српски племић монах Данило је током три године командовао одбраном Хиландара од опсаде Каталана, најокрутније најамничке трупе тога доба. Световно име овог хероја и данас је тајна. У историји је остао познат не као ратник, већ као дипломата, државник, писац, просветитељ и задужбинар - архиепископ српски Данило Други.

- Ишчитавајући изнова документе о Милутиновом времену, схватио сам да је Данило, његов штићеник и сарадник од највећег поверења, био невероватна личност, моћан и поштован на дворовима свих Немањића. Он је дословно постављао краљеве на трон, а на историјској сцени први пут заблистао је као **командант битке за Хиландар** - каже историчар проф. др Влада Станковић.

Наш саговорник објашњава да је око 1300. године Света Гора била верски, политички, дипломатски и обавештајни центар целог првославног света, смештена на неутралној територији у Ромејском царству.

- Данилов ученик и саборац је оставио сведочанство о трогодишњој борби српских ратника за Хиландар, која је била више од одбране једног манастира. Битка се водила за симбол православног „византијског комонвелта“ - каже др Станковић.

Он подсећа да је напад на Свету Гору започела **Каталанска компанија** - најопаснија плаћеничка војска тога доба, коју је унајмио цар Андроник Други у нади да ће с њом успети да се супротстави Турцима.

- **Превидео је да су Каталанаца били јачи од регуларних ромејских трупа. Плаћеници су започели рат с Византинцима и велике пљачкашке походе, посебно према Светој Гори. То није била случајност. Походи Каталанаца били су усклађени с напорима „латинског цара“ у егзилу Карла Валоа и папе Клемента Петог да покрену нови крсташки рат против Византије и униште „шизматичко царство“** - објашњава Станковић.

Свестан велике буре која се спремала, краљ Милутин је наступао опрезно и прагматично преговарао са заговорницима новог крсташког рата. Истовремено је преко обавештајне мреже пратио вести о походима пљачкаша под папском заштитом на Атос.

Свестан да би уништење Свете Горе било фаталан морални пораз православног света, Милутин који је већ годинама кришом јачао бедеме Хиландара, сазива државни сабор на коме за његовог игумана именује јеромонаха Данила.

- Овај млади учени племић само две године раније био је део личне Милутинове дворске пратње, а онда је мистериозно отишао у манастир и муњевито напредовао у врх црквене хијерархије. Данило је у Србији именован за игумана Хиландара, што је било потпуно неуобичајено. Важио је за Милутиновог човека за специјалне задатке коме је била намењена највећа мисија тог доба, одбрана Свете Горе. **Византија није више имала снаге за то** - каже саговорник „Новости“.

„После мало времена тиха живота у Светој Гори подигло се многи народи, и великом силом завојеваше многе крајеве грчке земље, чак и до самога Цариграда, и све опустеше, и заробљенике одведоше у ропство. Ови дођоше са својим силама у Свету Гору.

Игуман Данило је с колоном на први поглед обичних црноризаца стигао у Хиландар у последњи тренутак. Сталној војној чети под командом хиландарског стратора, придружили су се црнорисци из Србије чије су мантије скривале одабране војнике. Хиландар је једини одолевао опсадама, а иза његових зидина уточиште је нашао велики број породица из околних села.

Ипак, дуга опсада је исцрпљивала и манастирске залихе.

„Велико је било страдање и почеше људи и све животиње скончавати од глади. **Фрузи, Турци, Јаси, Татари, Моговари и Каталани многе свете храмове огњем упалише и њихово богатство разграбише и заробљенике одведоше у ропство, а остали скончавашу од најљуће смрти глади. Не беше ко ће их погребсти, но се зверови и птице небеске храњаху од њихова тела**“, бележи страхоте Данилов ученик. Данило остаје непоколебљив упркос пакленим призорима које свакодневно гледа с високог Милутиновог пирга - куле, осматрачнице и штаба одбране Хиландара, који су свакодневно нападали Каталанци.

„Велика множина њих почеше сећи врата града славнога манастира Хиландара, а други део од њих позади разбијаху зидове града, хотећи ући унутра. Стреле падаху као капље дажда, пуштане рукама безбожника, и ратне трубе кликтаху, и сами једногласно се дераху устремљујући се напред. Страшно беше видети њихов убојни строј. Господин мој, храбра душа, остаде непоколебив, мушки борећи се са безбожницима од јутра до вечера“, наставља даље Данилов ученик.

Један предах опсаде Данило је искористио да с одабраним ратницима спасе највеће драгоцености манастира, реликвије, књиге и документе, које су однесене краљу Милутину у престоно Скопље. Владар је затражио од монаха да остане у престоници док не прође опсада Хиландара, али је Данило то одбио и кренуо назад на Свету Гору. Под борбом се пробија ка Атосу, земљама које је похарала и спалила Каталанска компанија.

По Даниловом повратку с појачањем, браниоци су желели одмах да нападну Каталонску компанију, али игуман-војсковођа их спречава да улудо гину. Уместо тога, потајно је извео војску крај пута, којим су редовно пролазили Каталани с опљачканим благом и робљем и ту поставља заседу.

„Многе умртвише, друге ранише, а заробљенике отпустише у слободу. Ту уграбише много богатство поганика. А господин мој и учитељ узе оружје све ишарано златом самога војводе тих поганика“, описао је биограф Данилову победу.

Ово је био преломни тренутак битке за Свету Гору, после које игуман Хиландара узима под заштиту и друге манастире. Последња битка одиграла се у руском Пантелејмону где су пљачкашку хорду сачекали српски стрелци напетих лукова. Бесни због губитака, Каталанци су покушавали да их живе спале у њиховом упоришту на манастирском пригу. Нападаци су знали да у манастиру оскудевају водом и да је у пиргу сигурно нема довољно за гашење ломаче. Чак су сели крај куле да обедују славећи победу унапред. Доживели су непријатно изненађење, јер је довитљиви Данило спремио ћупове с вином којима је угасио ватру, а затим је остатак хиландарске посаде напао пљачкаше слеђа, који су затим побегли у расулу. **Био је то коначни пораз Каталанске компаније.**

Борис Субашић - Новости